

การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลัก
พุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น
THE DEVELOPMENT OF QUALITY CHANGE MANAGEMENT
MODEL BASED ON BUDDHIST PRINCIPLES OF PRIVATE
SCHOOLS IN KHON KAEN

¹จริญญาภรณ์ ศรีจันดารี, ²จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์ และ ³พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญโญ
¹Jarinyaporn Srichandari, ²Chulapunporn Thanaphaet
and ³Phramaha Phisit Visitthapanyo,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹jarinyaporn_sr20@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : May 28, 2022; Accepted : June 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น 2) พัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น และ 3) ประเมินผลรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการจัดการคุณภาพโดยรวม โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาคัดเลือกองค์ประกอบตามความเหมาะสม 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยการสนทนากลุ่ม

¹ นิสิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ผู้ทรงคุณวุฒิ และนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น และ 3) การประเมินผลรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้และคุณธรรมบนพื้นฐานของอัตลักษณ์สถานศึกษาเอกชน ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ สามารถพัฒนาโรงเรียนได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ 2) รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 2) การเตรียมการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 3) การมีส่วนร่วมตามหลักอิทธิบาท 4 4) การพัฒนาบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 5) การมุ่งเน้นผู้รับบริการตามหลักอิทธิบาท 4 6) การวางแผนกลยุทธ์ตามหลักอิทธิบาท 4 7) การดำเนินการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 8) การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 และ 9) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามหลักอิทธิบาท 4 3) การประเมินผลรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : โรงเรียนเอกชน หลักพุทธธรรม รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The purposes of this research were: (1) To study the quality change management of private schools in Khon Kaen; (2) To develop the quality change management model based on Buddhist principles of private schools in Khon Kaen; and (3) To evaluate the developed quality change management model based on Buddhist principles of private schools in Khon Kaen. The methods of this study were divided into 3 steps. Step 1 was to study papers and research related to change management and concepts of total quality management by interviewing with quality school administrators and analyzing the data to define the appropriate components. Step 2 was to develop quality change management model based on

Buddhist principles of private schools in Khon Kaen by using the experts' group discussion and conveying the information from step 1 to draft a quality change management model based on Buddhist principles of private schools in Khon Kaen. Step 3 was to evaluate the quality change management model based on Buddhist principles of private schools in Khon Kaen which was developed by the researcher by seminar based on 10 experts by purposive selection. The tool used for collecting data was a model assessment. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The research findings were revealed as follows: 1) The condition of quality change management of private schools in Khon Kaen focused on developing learners to have quality in both knowledge and morality based on the identity of private schools. School administrators have visions, ability to develop schools to keep pace with changes, knowing how to develop schools to have quality to international standards, and using of information technology in management. 2) The quality change management model based on Buddhist principles of private schools in Khon Kaen consisted of 9 key components as follows: 1) transformational leadership based on path of accomplishment 2) preparation for change based on path of accomplishment 3) participation based on path of accomplishment 4) personnel development based on path of accomplishment 5) patron focus based on path of accomplishment 6) strategic planning based on path of accomplishment 7) change performing based on path of accomplishment 8) evaluation of changes based on path of accomplishment, and 9) continuous improvement based on path of accomplishment. 3) The evaluation result of quality change management model based on Buddhist principles of private schools in Khon Kaen which was developed by the researcher found that the accuracy, suitability, feasibility and usefulness were at the highest level.

Keywords: Private School, Quality Change Management Model, Buddhist principles

บทนำ

ในการพัฒนาประเทศนั้นหัวใจสำคัญคือเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) จึงยึดนี้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามาร่วมกันพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับการบริหารงานในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้หลักธรรมาภิบาลหลักธรร

มาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, 2562) สำหรับการบริหารงานในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้หลักธรรมาภิบาล หลักธรรมาภิบาลที่สำคัญข้อหนึ่งคือหลักคุณธรรม ซึ่งในทางพระพุทธศาสนา (พระธรรมปิฎก, ป.อ.ปยุตโต, 2562) ได้กล่าวถึงหลักความสำเร็จ หรือการปฏิบัติธรรมตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการนั้นเรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี 4 ข้อ คือฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาที่กล่าวถึงหลักธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา อาทิ สุทธิ ทองประดิษฐ์ (2563) ซึ่งกล่าวถึงหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหาร ได้แก่ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ซึ่งจากจุดเน้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ประกอบกับแนวคิดของนักศึกษาดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นแนวคิดได้ว่าหากผู้บริหารสถานศึกษานำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา ก็จะทำให้งานต่างๆ ในขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

การบริหารสถานศึกษา จะต้องยึดระเบียบบริหารราชการที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้โดยจะต้องยึดหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ “หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) สำหรับหลักคุณธรรมซึ่งเป็นหลักสำคัญข้อหนึ่งนั้นได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายสำคัญของการบริหารงานก็คือผลสัมฤทธิ์หรือความสำเร็จของงาน ซึ่ง ผกา สัตยธรรม (2544) กล่าวว่า “พระพุทธเจ้าทรงกล่าวถึงอิทธิบาท 4 ว่าเป็นธรรมช่วยให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน ถ้าใช้อิทธิบาท 4 อย่างถูกต้องทางผลงานที่เกิดขึ้นย่อมจะมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสิ่งที่สามารถช่วยให้การทำงานประสบผลสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาจึงควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาคือหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ ด้วยเหตุผลที่ว่าหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำมาซึ่งความสำเร็จอย่างยั่งยืน หากบุคลากรในสถานศึกษาสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับงานในภาระงานอันได้แก่งานด้านวิชาการงานด้าน บุคคลงานด้านงบประมาณและงานบริหารงานทั่วไปก็จะทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุตาม จุดประสงค์ ทั้งในระดับองค์กรและระดับชาติได้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายความว่า กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงาน ตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง และเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน

ด้วยเหตุและผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนใน จังหวัดขอนแก่น ได้เล็งเห็นปัญหาและสิ่งที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดขอนแก่นเป็น เรื่องที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มี คุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้การบริหารของโรงเรียน

เอกชน จังหวัดขอนแก่นมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงยุคใหม่ การบริหารจัดการงานทุกระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการอย่างต่อเนื่องตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ และผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้เป็นรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดขอนแก่นที่มีคุณภาพ โดยเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินรอบ 3 (พ.ศ. 2562-2563) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ระดับดีมาก และเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษามัธยมศึกษาสู่มาตรฐานสากล ระดับดีมาก ระหว่างปีการศึกษา 2562 - 2563 จำนวน 16 โรงเรียน มีผู้บริหารและครู จำนวน 2,596 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2562).

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่นที่มีคุณภาพ จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการ

บริหารการศึกษา กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาลัทธิพุทธธรรม และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการกำหนดคุณสมบัติ และทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดขอนแก่นที่มีคุณภาพ จำนวน 9 โรงเรียน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มผู้บริหารและครู ตามจำนวนที่ได้จากการเปิดตารางของ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน จากนั้นสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยการวิเคราะห์ สงเคราะห์และอธิบายเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่นสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น พบว่า โรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และคุณธรรมบนพื้นฐานของอัตลักษณ์การศึกษาเอกชน ส่งเสริมค่านิยมอันพึงประสงค์ ได้แก่ รัก รับผิดชอบ เมตตา และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศทางพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ สามารถพัฒนาโรงเรียนได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง บริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานได้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาตนเองสม่ำเสมอเพื่อให้มีองค์ความรู้ที่ครอบคลุมการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกด้าน และพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียนให้พร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน มีการดูแลติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมุ่งเน้นพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเทียบระดับมาตรฐานสากล มีความร่วมมือกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ มีระบบโครงสร้างการบริหารโรงเรียนที่ชัดเจน มีการแบ่งงานเป็นฝ่ายต่างๆ

อย่างเหมาะสม มีการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจให้แก่บุคลากร มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการด้านต่างๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาระบบเทคโนโลยีการเรียนการสอน จัดศูนย์เทคโนโลยีให้ผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ ฝึกทักษะ และสร้างสรรค์ ผลงานโดยตระหนักถึงเครื่องมืออันมีคุณค่าที่จะสามารถสร้างประโยชน์ได้อย่างมากมายหากรู้เท่าทัน

2. พัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น การที่โรงเรียนเอกชนมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และคุณธรรมบนพื้นฐานของอัตลักษณ์การศึกษาเอกชน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีพื้นฐานทางศาสนาที่มุ่งอบรมคนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ จัดการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนให้ เป็นตามที่เขาต้องการจะเป็น ส่งเสริมค่านิยมทางวัฒนธรรมของสังคมท้องถิ่นและในความเป็นสากลและสิ่งที่ต้องทำในการมีชีวิตในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชน ผู้บริหารโรงเรียนจึงเน้นการพัฒนามนุษย์ให้ครบทุกมิติและส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ พัฒนาโรงเรียนได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่เป็นพระที่อุทิศตนรับใช้พระพุทธเจ้า ซึ่งธรรมชาติพวกเขาผูกมัดตนเองเพื่อภารกิจของสังคม มณฑล คณะหรือสถาบันของตน โดยพวกเขาได้รับการคัดเลือกและถูกเตรียมเพื่อภารกิจของพวกเขา ทุกคนจึงได้รับการเตรียมตามหลักธรรมของศาสนาและถูกหล่อหลอมให้ปฏิบัติตนในด้านระเบียบวินัย การอุทิศตน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และคุณธรรมต่างๆ ผู้ที่ได้รับการมอบหมายให้มาทำงานด้านโรงเรียน จะได้รับการเตรียมด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทำให้พวกเขามีความรู้ มีความสามารถในการจัดการศึกษา มีความคิดกว้างไกล มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นให้กับงานที่รับผิดชอบเพื่อให้การดำเนินงานโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย ข้อมูล ประสพการณ์มาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอ จนเกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน

2.1 การเตรียมการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความตระหนักและจูงใจบุคลากรเพื่อให้เกิดความรู้สึกลึกถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ให้ความรู้และเตรียมบุคลากรให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทั้งจำนวนบุคลากร ศักยภาพ และความสามารถของบุคลากร ปรับปรุงโครงสร้างโรงเรียนให้มีความสามารถที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงเทคโนโลยีทั้งด้านการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

2.2 การมีส่วนร่วมตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนให้บุคลากรทุกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูลและศึกษาสภาพที่เป็นจริง ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม ให้

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารและปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการควบคุมติดตามและประเมินผลงาน มีการกระจายอำนาจและสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ

2.3 การพัฒนาบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาบุคลากรในด้านจิตตารมณ์ของผู้ก่อตั้งโรงเรียนอัตลักษณ์ของการศึกษาเอกชนและจรรยาบรรณ พัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของตนเองและบุคลากร มีการเพิ่มความสามารถของบุคลากร พัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในองค์กรและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร ที่เป็นส่วนหนึ่งของการนำหลักการจัดการศึกษาทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การที่โรงเรียนจะพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของตนเองและบุคลากร ให้มีความสามารถในการนำตนเองและนำผู้อื่นโดยการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน หรือการเป็นเครือข่ายคุณภาพในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับเป้าหมายและภารกิจของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสามารถของบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2.4 การมุ่งเน้นผู้รับบริการตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความต้องการของผู้รับบริการ ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงงานและระบบการทำงานให้ดียิ่งขึ้น สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้รับบริการ ปลุกฝังคณะทำงานและบุคลากรให้มีวัฒนธรรมแห่งรัก รับผิดชอบ และเอื้ออาทร

2.5 การวางแผนกลยุทธ์ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ให้ความรู้แก่บุคลากรและจัดทำฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ ประเมินสภาพปัจจุบันและความพร้อมในการดำเนินงานของโรงเรียน วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของโรงเรียน กำหนดทิศทางโดยกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม พันธกิจ ตามนโยบายการศึกษาเอกชนและของโรงเรียน กำหนดเป้าประสงค์กลยุทธ์โดยมีตัวชี้วัดคุณภาพเพื่อเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาโรงเรียน นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ กำกับ ติดตามและประเมินกลยุทธ์ จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปี

2.6 การดำเนินการเปลี่ยนแปลง พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย การวางแผนการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดผู้รับผิดชอบในงานต่างๆ ใช้กลยุทธ์การติดต่อสื่อสารเพื่อให้บุคลากรรับทราบ เข้าใจและปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนสร้างการยอมรับ และสร้างแรง

สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนของโรงเรียน ให้อำนาจและการตัดสินใจแก่ผู้รับผิดชอบการเปลี่ยนแปลง นำแผนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติ โดยคำนึงถึงภาพรวมทั้งหมดของแผนงาน และทีมงานกลุ่มต่างๆ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้มีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรจะต้องเข้าใจแผนการเปลี่ยนแปลงอย่างทั่วถึง โดยใช้กลยุทธ์ การสื่อสาร ให้อำนาจการตัดสินใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

2.7 การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน กำหนดเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดผลงาน การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรและกลุ่มเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง มีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล ศึกษาสภาพเรียนรู้ปัญหาและหาทางแก้ไข สรุปและรายงานผลการประเมินเพื่อให้ทราบผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน รวมทั้งวิเคราะห์ผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนปฏิบัติการและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถนะและผลงานของบุคลากรต่อไป

2.8 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย การวิเคราะห์จากการประเมินผลการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การวางแผนใหม่ การปรับปรุงและวางแผนการปฏิบัติการ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่ได้รับการปรับปรุงไว้ นำผลที่ได้สู่การปรับปรุงและพัฒนา ตามกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

3. การประเมินผลรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ทำการศึกษา รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยผ่านกระบวนการต่างๆ มาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งในระดับนโยบาย และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาจนประสบความสำเร็จและมีรางวัลความเป็นเลิศด้านต่างๆ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเอกชน รวมทั้งในการศึกษารูปแบบ มีกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ของนักวิชาการต่างๆ ตลอดจนได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา ทำให้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น พบว่า โรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และคุณธรรมบนพื้นฐานของอัตลักษณ์ การศึกษาเอกชน ส่งเสริมค่านิยมอันพึงประสงค์ ได้แก่ รัก รับผิดชอบ เมตตา และความรับผิดชอบ ต่อสังคม รวมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศทางพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ สามารถพัฒนาโรงเรียนได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง บริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานได้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาตนเองสม่ำเสมอเพื่อให้มีองค์ความรู้ที่ครอบคลุมการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกด้าน และพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียนให้พร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน มีการดูแลติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมุ่งเน้นพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเทียบระดับมาตรฐานสากล มีความร่วมมือกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ มีระบบโครงสร้างการบริหารโรงเรียนที่ชัดเจน มีการแบ่งงานเป็นฝ่ายต่างๆ อย่างเหมาะสม มีการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจให้แก่บุคลากร มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการด้านต่างๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พัฒนาระบบเทคโนโลยีการเรียนการสอน จัดศูนย์เทคโนโลยีให้ผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ ฝึกทักษะและสร้างสรรค์ ผลงานโดยตระหนักถึงเครื่องมืออันมีคุณค่าที่จะสามารถสร้างประโยชน์ได้อย่างมากมายหากรู้เท่าทัน

การที่โรงเรียนเอกชนมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และคุณธรรมบนพื้นฐานของอัตลักษณ์การศึกษาเอกชน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีพื้นฐานทางศาสนาที่มุ่งอบรมคนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ จัดการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนให้เป็นตามที่เขาต้องการจะเป็น ส่งเสริมค่านิยมทางวัฒนธรรมของสังคมท้องถิ่นและในความเป็นสากลและสิ่งที่จะต้องทำในการมีชีวิตในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชน ผู้บริหารโรงเรียนจึงเน้นการพัฒนามนุษย์ให้ครบทุกมิติ และส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ พัฒนาโรงเรียนได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่เป็นพระที่อุทิศตนรับใช้พระพุทธเจ้า ซึ่งธรรมชาติพวกเขาผูกมัดตนเองเพื่อภารกิจของสังคมชนพล คณะหรือสถาบันของตน โดยพวกเขาได้รับการคัดเลือกและถูกเตรียมเพื่อภารกิจของพวกเขา ทุกคนจึงได้รับการเตรียมตามหลักธรรมของศาสนาและถูกหล่อหลอมให้ปฏิบัติตนในด้านระเบียบวินัย การอุทิศตน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และคุณธรรมต่างๆ ผู้ที่ได้รับการมอบหมายให้มาทำงานด้านโรงเรียน จะได้รับการเตรียมด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทำให้พวกเขามีความรู้ มีความสามารถในการจัดการศึกษา มีความคิดกว้างไกล มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นให้กับงานที่รับผิดชอบเพื่อให้การดำเนินงานโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของโรงเรียนเอกชน คือการพัฒนานักเรียนให้

เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติคือ พัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ ตลอดจนเอกลักษณ์และบุคลิกตามอุดมการณ์ของแต่ละโรงเรียน เพื่อปลูกฝังค่านิยมด้านจิตใจให้มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และผนึกกำลังกันรับผิดชอบเพื่อความสำเร็จของส่วนรวม มีความรักและกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์และต่อโรงเรียนของตนเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นให้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักษาศิลปวัฒนธรรม ศีลธรรมและประเพณีอันดีงามของชาติ และเพื่อส่งเสริมด้านวิชาการและการปฏิบัติ โดยมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ วิเศษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. (2560). ที่กล่าวถึงวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาเอกชน มุ่งเน้นการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ชุมชนที่รักและเอื้ออาทร มุ่งสู่ความเป็นเลิศแห่งความเป็นมนุษย์ตามหลักพุทธธรรม ซึ่งบุคคลแห่งการเรียนรู้คือบุคคลที่น่าเชื่อถือ ประสบการณ์มาพิจารณาไตร่ตรองอย่างสม่ำเสมอ จนเกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นวิถีชีวิตของตน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่ารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานโยบายหลักการและอัตลักษณ์ของการศึกษาเอกชน กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเอกชน มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ทำทาสร้างกลยุทธ์ เป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจ มีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ เน้นคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ เป็นผู้สื่อสารและผู้ฟังที่ดี ปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่น สร้างแรงบันดาลใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากร สร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพที่ดีเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถอยู่รอดมั่นคงในสภาวะการณ์ของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดผลดีแก่โรงเรียน สร้างวิสัยทัศน์และพัฒนากลยุทธ์การสื่อสาร รวมทั้งรับฟังและให้กำลังใจบุคลากร มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถโดยเน้นในเรื่องที่ต้องการเปลี่ยนแปลง สร้างแรงบันดาลใจบุคลากรให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติ ส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ SEDL ที่อธิบายรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย ผู้นำต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีการกระจายวิสัยทัศน์ให้บุคลากรได้เรียนรู้และนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงศักยภาพอย่างเต็มความสามารถใช้หลักการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ยอมรับความคิดเห็นและพร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ ปฏิบัติงานให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าเพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายแห่ง

ความสำเร็จ สอดคล้องกับ สมชาย เทพแสง, อรจิรา เทพแสง และอัจฉริยา เทพแสง, (2562) ที่ได้เสนอรูปแบบการบริหารองค์กรที่ประสบผลสำเร็จ คือ ผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร มีการกำหนดรางวัลในการปฏิบัติงาน เรียนรู้ร่วมกัน สร้างความคุ้นเคย ช่วยแก้ปัญหา สร้างความไว้วางใจ จริงใจ ซื่อสัตย์ สร้างพลังขับเคลื่อน กำหนดวิสัยทัศน์ และมุ่งมั่นไปสู่จุดหมาย โดยผู้บริหารต้องมีจิตอาสาเข้าไปทำงานอย่างมุ่งมั่นทุ่มเทด้วยใจรัก มีความเสียสละเวลา ทรัพยากรส่วนตัว การมีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสในการทำงาน มีองค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) คือ ผู้บริหารต้องมีการคิดค้นวิธีการทำงานใหม่ๆ กล้าตัดสินใจ มีผลงานใหม่ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวหน้า องค์ประกอบด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Modeling) คือ ผู้บริหารต้องมีความเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับ มีความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมงาน มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม องค์ประกอบด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ผู้บริหารต้องสร้างความสัมพันธ์เป็นรายคน กระตุ้นให้เกิดความท้าทาย กระตุ้นให้เกิดขวัญกำลังใจ และองค์ประกอบด้านการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการสร้างวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย มีการสร้างทีมงาน มีการสร้างเครือข่าย สอดคล้องกับสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, (2550) ที่สรุปคุณลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีองค์ประกอบ ด้านการเป็นแบบอย่างของพฤติกรรม การสร้างแรงบันดาลใจ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการดำรงไว้ซึ่งอำนาจส่วนบุคคล

3. การประเมินผลรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น พบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยผ่านกระบวนการต่างๆ มาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งในระดับนโยบาย และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาจนประสบความสำเร็จและมีรางวัลความเป็นเลิศด้านต่างๆ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเอกชน รวมทั้งในการศึกษารูปแบบ มีการรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ของนักวิชาการต่างๆ ตลอดจนได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา ทำให้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดขอนแก่น มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Plexico ซึ่งพบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นระบบที่ค่อนข้าง

ข้างยุ่งยากและซับซ้อน มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการภายใต้เงื่อนไขและคุณลักษณะที่เฉพาะต้องอาศัยเอกสารรูปแบบที่ละเอียดและสมบูรณ์มากที่สุด หรืออาศัยผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยแนะนำแผนการดำเนินการ ช่วยกำหนดแผนกลยุทธ์ กลยุทธ์ของโรงเรียน การจัดกิจกรรม งานโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการสร้างรูปแบบด้วยวิธีการต่างๆ โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำตรวจสอบ ตลอดจนมีเอกสารรายละเอียดที่เป็นรูปแบบพัฒนาที่สมบูรณ์ ย่อมส่งผลต่อการดำเนินงานที่เหมาะสม

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนเอกชนจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 2) การเตรียมการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 3) การมีส่วนร่วมตามหลักอิทธิบาท 4 4) การพัฒนาบุคลากรตามหลักอิทธิบาท 4 5) การมุ่งเน้นผู้รับบริการตามหลักอิทธิบาท 4 6) การวางแผนกลยุทธ์ตามหลักอิทธิบาท 4 7) การดำเนินการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 8) การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงตามหลักอิทธิบาท 4 และ 9) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามหลักอิทธิบาท 4

การกำหนดกลยุทธ์โรงเรียน เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน การถ่ายทอดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพโรงเรียน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละตัวชี้วัดคุณภาพโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนด้านบุคลากร วางแผนด้านงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี พัฒนาแหล่งเรียนรู้ บริหารคุณภาพและเครือข่ายร่วมพัฒนาวิจัยและพัฒนาที่สรุปการวางแผนกลยุทธ์มีรูปแบบ ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ประการแรกคือการจัดทำกลยุทธ์ ประกอบด้วย กระบวนการจัดทำกลยุทธ์ กระบวนการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ ประการที่สองคือ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการและการถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ ได้แก่ กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ กระบวนการนำแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติ กระบวนการจัดสรรทรัพยากร กระบวนการจัดสรรทรัพยากรบุคคล กระบวนการวัดผลการดำเนินการ กระบวนการปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546), *เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2562), *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยาย*. พิมพ์ครั้งที่ 41. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธรรม
- ผกา สัตยธรรม. (2544), *คุณธรรมของครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย เทพแสง; อรุณีรา เทพแสง; และอังฉริยา เทพแสง. (2562), *การบริหารจัดการสมัยใหม่: กุญแจสู่ความเป็นเลิศ*. นนทบุรี: เกรท เอ็ดดูเคชั่น.
- สุทธิ ทองประดิษฐ์. (2563), *ทฤษฎีการบริหาร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550), *ภาวะความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ : เอ็มเพอร์เน็ท.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560), *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 -2564)*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, (2562). *ก้าวต่อไปด้วยอัตลักษณ์การศึกษาเอกชน แนวทางเบื้องต้นของการจัดการศึกษาแบบเอกชน (สิงหาคม 2019)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
- วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. (2560). *ผู้นำทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาเอกชน. ใน 336 ปีการศึกษาเอกชนไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมสภาการศึกษาเอกชน.